

Білоцерківський національний аграрний університет

Соціально-гуманітарний факультет

Круглий стіл до Міжнародного дня прав людини
«Права людини в умовах війни: міжнародні стандарти та
національний вимір»

В межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права»

(електронне видання)
10 грудня 2025 рік

м. Біла Церква

«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»: матеріали круглого столу присвячені до Міжнародного дня прав людини – м. Біла Церква: БНАУ, 2025. 71 с.

Матеріали електронного видання містять питання, що стосуються обговорення широкого кола актуальних проблем щодо забезпечення та захисту прав людини в умовах воєнного стану, а також аналізу відповідності національної правової системи міжнародним стандартам у сфері прав людини.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників круглого столу без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

1. Аналітичний звіт НАЗК «Стан корупції в Україні: виклики та тенденції». Київ. 2023. 68 с.
2. Курс кримінології: Загальна частина / За ред. О. М. Джужи. Київ. Юрінком Інтер. 2021. 352 с.
3. Мельник М. І. Корупція як соціально-правове явище. Київ. Атіка. 2019. – 284с.
4. Гриценко І. А. Протидія корупції у правоохоронних органах України. Київ. НАВС. 2020. 146 с.
5. Хавронюк М. І. Корупційні ризики в системі виконання покарань. Вісник кримінологічної асоціації України. 2021. № 1. С. 54–61.

УДК 340.134:336.2

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ПОДАТКОВОГО ПРАВА

Малишко І. В., старший викладач
кафедри публічно-правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

У тезах розглянуто взаємозв'язок міжнародних стандартів прав людини та національного податкового регулювання. Проаналізовано підходи Європейського суду з прав людини, принципи пропорційності та законності податкових втручань, а також визначено основні проблеми забезпечення прав платників податків в Україні.

Ключові слова: податкове право; права людини; міжнародні стандарти; пропорційність; ЄСПЛ; право власності.

Міжнародний захист прав людини у сфері оподаткування набуває особливої актуальності в умовах європейської інтеграції України, адже податки, як форма публічно-владного впливу, прямо зачіпають фундаментальні права, зокрема право власності (ст. 1 Протоколу № 1 до Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) неодноразово

наголошував, що податкові зобов'язання є втручанням у мирне володіння майном, яке допускається лише за умов законності, легітимної мети та пропорційності [1, с. 25].

Відповідно до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», національні суди зобов'язані застосовувати практику ЄСПЛ як джерело права. Це має ключове значення у вирішенні податкових спорів, зокрема щодо визначеності норм, розумності строків судового розгляду, допустимості доказів та добросовісності платника податків. Верховний Суд у своїх рішеннях неодноразово звертався до підходу ЄСПЛ про «справедливий баланс» між інтересами держави у збиранні податків і правами платника (справа «Булвес АД проти Болгарії», «Газус АД проти Болгарії»).

Одним із ключових міжнародних стандартів є принцип правової визначеності, що передбачає доступність і передбачуваність законодавства. У податковій сфері цей принцип закріплений у ст. 4 Податкового кодексу України (далі — ПКУ), де передбачено принципи законності, рівності платників перед законом та недопущення подвійного оподаткування. Проте проблеми нечіткості норм, частих змін законодавства та неоднозначного правозастосування залишаються одними з центральних викликів для платників податків [2, с. 41].

Важливим міжнародним елементом формування сучасної податкової політики є стандарти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), включно з Планом BEPS, спрямованим на запобігання агресивному податковому плануванню. Хоча ці документи не є конвенційними актами з прав людини, вони впливають на забезпечення прозорості, справедливості та передбачуваності податкових процедур.

Порушення прав платників податків найчастіше виникає у процесі податкового контролю. Статті 19¹, 20, 77–86 ПКУ встановлюють процедури проведення перевірок та повноваження контролюючих органів, однак на практиці трапляються випадки надмірного втручання, блокування активів, застосування штрафів без достатньої правової підстави. У таких ситуаціях особливо важливою є гарантія ефективного

засобу юридичного захисту (ст. 13 Конвенції), яка забезпечується системою адміністративного оскарження (ст. 56 ПКУ) та судовим захистом — відповідно до ст. 55 Конституції України.

Проблемним є також питання пропорційності санкцій, що впливає зі ст. 61 Конституції України (заборона подвійної відповідальності) та практики ЄСПЛ щодо надмірності фіскального тягаря. Незважаючи на реформування штрафних норм ПКУ, існують випадки, коли донарахування та штрафи значно перевищують суму основного зобов'язання, що може розцінюватися як «індивідуальний і надмірний тягар» для платника [3, с. 73].

Україна має зобов'язання удосконалювати механізми забезпечення прав платників податків у межах міжнародних договорів, зокрема Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає адаптацію національної системи до європейських принципів належного врядування, прозорості та доступності правосуддя.

Підсумовуючи, міжнародні стандарти захисту прав людини забезпечують фундамент для формування справедливої, збалансованої та ефективної податкової системи. Їх імплементація сприятиме підвищенню довіри до податкових органів, зниженню рівня спорів та посиленню верховенства права у сфері публічних фінансів.

Імплементація міжнародних стандартів прав людини у сфері оподаткування є необхідною умовою модернізації податкової системи України. Забезпечення законності, пропорційності та ефективного захисту прав платників, посилення гарантій належної процедури, впровадження європейських підходів до адміністрування податків — усе це становить ключові напрями подальшого розвитку національної податкової політики.

Список використаних джерел:

1. Європейський суд з прав людини. Практика застосування ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції. — Київ: 2022. — 112 с.

2. Податковий кодекс України: наук.-практ. коментар / за ред. М. Кучерявенка. — Харків: Право, 2021. — 540 с.
3. Тимощук О. М. Принцип пропорційності у податкових правовідносинах. — Київ: Юридична думка, 2020. — 164 с.
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 № 3477-IV.
5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

УДК 342.72:323.1

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

ТЕРЕЩУК М.М., к.ю.н., старший викладач

кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Соціально – гуманітарний факультет

Білоцерківський національний аграрний університет

Стаття аналізує сучасні виклики захисту прав жінок на тимчасово окупованих територіях України, зокрема питання гендерного насильства, обмеження соціально-економічних прав та переслідування за громадянську позицію. Розглядаються міжнародні та національні механізми правового захисту. Висвітлюються пріоритетні напрями післявоєнної реабілітації та забезпечення прав жінок.

Ключові слова: права жінок, окуповані території, гендерне насильство, міжнародне гуманітарне право, Україна, правовий захист

Захист прав жінок на тимчасово окупованих територіях України є складовою національної безпеки та важливим елементом міжнародного правового порядку. Конституція України гарантує рівність жінок і чоловіків у реалізації прав і свобод, а держава зобов'язана забезпечувати ефективні механізми їх захисту навіть в умовах збройного конфлікту [1]. В умовах окупації реалізація цих гарантій суттєво ускладнюється, оскільки на таких територіях відсутня дія української юрисдикції, а

ЗМІСТ

Ковальчук І. В. ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ ІМПЕРАТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА.....	3
Сокиринська О. А. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ НЕОБХІДНОСТІ	6
Макарчук В. В. ЗАГРОЗА ФУНДАМЕНТАЛЬНОМУ ПРАВУ НА ЖИТТЯ ТА БЕЗПЕКУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	9
Сімакова С. І. КОРУПЦІЯ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІЙ СИСТЕМІ - РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ.....	13
Малишко І. В. МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ПОДАТКОВОГО ПРАВА.....	17
Терещук М. М. ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ..	20
Аргат Я. П. ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ У СІМЕЙНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	23
Настіна О. І. РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	25
Звонарьов О. Ю. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	29
Тимощук О. Г. АДАПТАЦІЯ СТАНДАРТІВ ХАРТІЇ ОСНОВНИХ ПРАВ ЄС ДО УМОВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ТА ВІЙНИ.....	32
Ломакіна І.Ю ЗАХИСТ ПРАВ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ МЕДИЦИНИ: ПРОБЛЕМИ ТРУДОВИХ ГАРАНТІЙ І ПИВАТНОСТІ.....	35